

MEMÒRIA ANUAL DE L'ASSOCIACIÓ D'ARXIVERS SENSE FRONTERES, DE L'ANY 2003

ACCIONS ESTATUTÀRIES

Els nous Estatuts Internacionals i la nova estructura d'AsF

A l'Assemblea General Extraordinària celebrada a la ciutat de Barcelona el dia 26 de novembre de 2003, es va aprovar la modificació dels Estatuts de la nostra entitat, afegint-ne la creació de Seccions en altres països. Aquestes Seccions disposen de personalitat jurídica pròpia i autonomia financera. Aquesta nova dimensió d'AsF marcarà un nou impuls a nivell internacional que permetrà abastar nous projectes i augmentar la seva presència arreu del món. El fet de crear una entitat de caràcter internacional ha comportat un canvi rellevant en l'estructura administrativa, materialitzant-se en un canvi tant de l'estructura orgànica com de la funcional.

Aquesta nova estructura d'AsF permetrà disposar de coneixements més profunds en el desenvolupament de projectes de cooperació, atès que es comptarà amb el suport de companys en el mateix terreny objecte d'acció. En aquest sentit, els Estatuts Internacionals estableixen els requisits per a la creació d'una Secció en un país, així com d'altres figures de caràcter organitzatiu com, per exemple, el Consell de Coordinació o els Grups d'Afiliats.

Per arribar a aquestes bases de funcionament, AsF va procedir a informar-se sobre la regulació i coordinació de Seccions d'altres ong's d'àmbit internacional, per tal de seguir una línia coherent atesa l'experiència d'aquestes ong's. Els models consultats no han deixat d'ésser sinó models organitzatius que han servit de referent per poder adoptar una estructura d'acord amb les nostres necessitats i realitat.

Seguint l'exemple d'algunes ong's s'ha considerat convenient mantenir una seu internacional, per tal de dur a terme una coordinació internacional d'AsF, i vigilar l'acompliment dels seus objectius tot mantenint la declaració d'ésser una organització de suport i ajuda amb l'objectiu essencial de proporcionar ajuda de forma ràpida i eficaç per tal de preservar el patrimoni documental.

La creació i constitució de Seccions

Al llarg de l'any 2003, s'han anat assentant les bases per a la futura creació de seccions d'AsF en alguns països. Les seccions que van iniciar els tràmits durant el 2003 són les següents: Argentina, Bolívia, Colòmbia, Equador, França, Itàlia, Mèxic i Perú. La constitució definitiva d'aquestes seccions serà ratificada per la propera Assemblea General d'AsF que se celebrarà al llarg de 2004, d'acord amb allò que disposa els Estatuts Internacionals.

RELACIONS EXTERNES I INTERNACIONALS

Al llarg de 2003 les activitats relatives a les relacions que AsF manté amb d'altres institucions i entitats han estat centrades en la continuïtat de la col·laboració amb el grup de treball *ad hoc* d'Arxivers Solidaris, de l'ICA/CIA i en la participació en l'Assemblea de Professionals, Intel·lectuals i Artistes, que es va crear a la ciutat de Barcelona com a front de reivindicació de transparència, participació i ètica en el món polític. En aquest sentit, AsF treballa en qüestions de dret d'accés a la informació i documentació, com a dret dels ciutadans davant la manca de transparència que determinats governs implanten en l'afer polític, amb els perjudicis que comporta envers als drets de les persones. Per últim, cal destacar la continuïtat en la participació d'AsF en la coordinadora d'associacions d'arxivers a nivell espanyol.

Arxivers Solidaris

En el decurs d'aquest any el 2003 el grup de treball d'Arxivers Solidaris ha continuat la tasca encomanada per la Secció d'Associacions Professionals del Consell Internacional d'Arxius (SPA/ICA) concernent en l'elaboració d'un estudi que reflecteixi l'estat de la qüestió sobre els projectes realitzats pels centres arxivístics i també els treballs impulsats directament per arxivers a l'àmbit de la cooperació i la solidaritat. S'han recollit més d'un centenar de qüestionaris de projectes provinents d'arreu del món, a partir dels quals s'ha elaborat un informe que es presentarà en el proper Congrés Internacional d'Arxius de Viena el 2004.

Assemblea d'Intel·lectuals, Professionals i Artistes (APIPA)

La Junta Directiva d'AsF es va adherir al manifest que va fer públic l'Assemblea d'Intel·lectuals, Professionals i Artistes (APIPA) en el mes d'abril contra la guerra d'Irak i l'abús del Govern de l'estat espanyol de donar suport a una guerra sense el consentiment dels ciutadans, la qual està en contra la legalitat internacional. Així mateix l'assemblea també va fer una crida a la ciutadania en defensa dels valors democràtics i va demanar una participació més activa dels

ciutadans en la vida política, institucional i dels partits polítics com a medi de regeneració del sistema polític d'aquest país.

A més de l'adhesió al manifest, la Junta d'AsF ha col·laborat molt estretament en el desenvolupament de les activitats que ha impulsat aquesta plataforma social. En aquest sentit, AsF ha impulsat un Grup de Treball sobre l'Accés a la Informació i Documentació amb l'objectiu de debatre una temàtica molt propera al nostre àmbit professional, la qual té unes repercussions molt importants i directament vinculades a tots els ciutadans. Aquest grup s'ha reunit dues vegades en el decurs d'aquest any per tal de concretar el pla de treball que durà a terme.

Coordinadora d'Associacions Professionals d'Arxivers de l'Estat Espanyol

El passat mes d'octubre es va reunir la Coordinadora d'Associacions Professionals d'Arxivers amb la voluntat de començar una nova etapa d'aquest ens de coordinació professional. Entre els acords que es prengueren en destaquen la nova presidència que va recaure al president de l'Associació d'Arxivers de Catalunya, la creació d'un logotip que faciliti la imatge i la difusió dels acords de la Coordinadora i també l'elaboració d'uns estatuts que regeixin aquest ens professional. A més d'aquests aspectes també es va tractar una temàtica de molt interès pel col·lectiu professional, els estudis universitaris. Malgrat fa molts anys que el col·lectiu d'arxivers està treballant en la cerca d'una solució que solventi la manca d'una formació universitària reglada, en l'actualitat cal tenir en compte els nous requeriments que han sorgit de la Unió Europea, i concretament de la necessitat d'homogeneïtzar els estudis universitaris a l'àmbit europeu. Amb aquesta finalitat es va crear de nou el grup d'experts d'arxivers de l'àmbit universitari per tal que assessori a la Coordinadora en tots aquells aspectes que així se li requereixi, a més d'elaborar una proposta adequada a les perspectives actuals del col·lectiu professional.

ADMINISTRACIÓ GENERAL

Cal destacar que l'any 2003 i d'acord amb la nova estructura de caràcter internacional que començarà a funcionar al llarg de 2004, es va procedir a la creació d'una base de dades on s'incorporen tots els socis de l'ong AsF, independentment de la secció a la qual pertanyin. El registre internacional de socis serà gestionat per la Junta Directiva Internacional. Però, cal destacar que cada secció podrà disposar del seu propi registre de dades, per tal de poder consignar altres informacions necessàries per a mantenir un flux d'informació àgil amb els seus membres. En aquest sentit, s'ha elaborat una base de dades que s'enviarà a totes les seccions, per tal de mantenir una uniformitat quant al tractament de dades.

Un altre aspecte que cal destacar és la petició de col·laborar com a voluntaris en l'organització d'AsF. Així, determinades persones, membres o no d'AsF, s'han dirigit a la Secretaria, per tal d'oferir-se per dedicar part del seu temps lliure a la realització de tasques tant de caràcter administratiu com tècnic.

Pel que fa al moviment de socis cal informar que amb la incorporació de seccions d'altres països, el nombre de socis ha començat a incrementar-se. D'acord amb això, es fa un breu resum estadístic del nombre de socis:

Any	Socis Individuals	Socis Institucionals	Baixes	
1998	9	-		
1999	11	-		
2000	20	2		
2001	15	4	1	
2002	9	1	2	
2003	70	1		
TOTALS	134	8	3	139

Per últim, tant l'arxiu com la biblioteca d'AsF s'ha anat incrementant a partir de donacions procedents d'altres entitats, així com de membres d'AsF. Pel que fa l'arxiu es disposa d'un quadre de classificació i un petit inventari de la documentació, per a la consulta dels membres d'AsF. pel que fa a la biblioteca encara no s'ha iniciat un tractament informàtic, per tal de disposar d'un petit instrument de descripció que ens permeti poder accedir amb més facilitat al petit fons bibliogràfic que disposa AsF.

COOPERACIÓ INTERNACIONAL.

Durant l'exercici de 2003, des de la vocalia de cooperació per l'Àrea de Europa y Iberoamèrica, s'ha portat a terme les tasques de disseny, elaboració i preparació del projecte de cooperació per executar en el territori cursos de formació del personal que te cura dels arxius de la República de El Salvador, i també dels països veïns com Nicaragua.

El projecte fou presentat a diverses instàncies com l'Ajuntament de Barcelona, i també a les convocatòries públiques per projectes de cooperació de la Caixa de Pensions i la Caja de Madrid efectuant-hi les adaptacions necessàries; modificant i refent el projecte en aquells punts en què ho exigien les bases de les corresponents convocatòries.

Posteriorment, s'ha treballat conjuntament amb la vice-presidència de l'Associació amb una redefinició del projecte per adaptar-lo a les possibilitats reals de finançament; s'ha fet una reducció del temps lectiu i també s'ha eliminat la part del projecte que implica la despesa en mobiliari pel arxiu de Nicaragua que s'havia inclòs en el cost dels cursos de formació pel personal de

El Salvador per tal de fer més operatiu el projecte, tot i que no es descarta incorporar aquest aspecte en un futur en un altre projecte.

Microfilmació i digitalització - Arxiu Bisbe Pere Casaldàliga. Mato Grosso, Brasil

El passat mes de gener, i davant la imminència d'un possible canvi de direcció en la Prelatura de Sao Felix, i atès que, havent estat presentat el projecte de Microfilmació i digitalització del fons del bisbe Pere Casaldàliga en diferents convocatòries, sense èxit, dos cooperants voluntaris d'AsF es desplaçaren a Sao Felix per a procedir a realitzar tasques d'assessorament tècnic i de digitalització del fons. Així, s'elaboraren les principals eines tècniques de treball, com ara el Quadre de Classificació del fons, i s'establiren una sèrie de pautes i criteris per dur a terme una tasca de digitalització de manera uniforme, atenent els canvis de personal que al llarg dels mesos realitzaren aquest treball. S'establí, també, la contractació de personal local que s'encarregues de la digitalització i del manteniment de l'arxiu, fet que fou efectiu durant el mes de març.

D'altra banda, es procedí des de la seu a Barcelona, a la informatització de les dades elaborant un catàleg per tal de recuperar la informació.

Igualment, s'iniciaren gestions per tornar a presentar el projecte en les convocatòries de la Generalitat.

Durant el mes de setembre, i fent referència a l'acord pres en Assemblea General el mes de febrer, es realitzà un homenatge a Irene Franceschini per les tasques dutes a terme en l'arxiu al llarg de més de 30 anys.

Finalment, el desembre de 2003 s'aprovà el finançament del projecte per part de la Secretaria de Relacions Exteriors de la Generalitat, la qual cosa ens possibilita finalitzar la digitalització i iniciar la microfilmació al llarg de l'any 2004.

Projecte d'Història Oral – refugiats polítics de Guinea Equatorial

Durant el mes de maig s'inicià la recuperació d'història oral dels refugiats polítics de Guinea Equatorial, amb la col·laboració voluntària de Marcos Mateo, membre del *Grup Guinea Ecuatorial en Acció*.

Es realitzaren dues entrevistes a València, les quals es troben en procés de transcripció. Tot i així, el mes d'agost es paralitzaren les tasques de localització d'entrevistats degut a la manca de voluntaris.

Tenint en compte que no es tracta d'un projecte d'ampli abast i que el seu finançament pot ser assumit per AsF i les aportacions dels voluntaris, esperem que l'any 2004 pugui ser continuat.

Curs de Formació – Comissió Pastoral de la Terra

El passat mes d'octubre, i arrel d'un contacte amb el bisbe Pere Casaldàliga, AsF es posà en contacte amb la Comissió Pastoral de la Terra, a Goiania, Brasil. Aquesta organització fou creada l'any 1975 per tal de donar suport i aglutinar, en certa manera, els moviments sorgits per les problemàtiques sobre la qüestió del repartiment de terres a Brasil, així com informar de totes i cadascuna de les incidències que sobre la terra es produeixen, mitjançant la publicació de memòries i butlletins.

Tot i que l'arxiu es troba en perfectes condicions, tant pel que fa a organització com a conservació, se'ns sol·licità la possibilitat de dur a terme unes sessions de formació per al personal que hi treballa. D'aquesta manera, s'aprovà des de la Junta d'AsF la realització d'un curs de formació bàsic, que podria ser impartit per algun dels nostres membres brasilers, sense la necessitat de desplaçar cap cooperant de Barcelona, tant per qüestions econòmiques com per l'idioma i la proximitat en l'espai i les formes de treballar.

Arxiu, Centre de Documentació, Biblioteca i Centre d'Interpretació – Solar del Che. Caraguatay, Misiones, Argentina.

Com a resultat d'una visita personal de dos membres d'AsF a la província de Misiones (Argentina), s'iniciaren els contactes amb el municipi de Caraguatay, on es troba emplaçat el Parc Provincial Solar del Che, que correspon al solar on la família d'Ernesto "Che" Guevara va instal·lar el seu habitatge durant els anys 1928-1931. La intenció del municipi era crear, dins el parc i per tal de promocionar turísticament la zona, un espai d'investigació centrat tant en la personalitat del Che i la seva família, com de la zona i els seus recursos naturals en l'època esmentada.

Per a dur a terme el projecte, i com a resultat de la inicial col·laboració entre les autoritats del municipi, l'empresa assignada per a fer-se càrrec de l'explotació i AsF, es redactà un avantprojecte i un conveni de col·laboració entre les entitats esmentades abans. L'avantprojecte contempla la creació d'un centre d'investigació que comprèn tant un centre de documentació sobre el Che, una biblioteca, un centre d'interpretació i un arxiu, el qual recollirà, especialment, fons orals i testimonis relacionats amb el pas de la família Guevara-Lynch per la zona de Misiones.

Es preveu, durant el mes de gener de 2004, el trasllat de tres cooperants voluntaris a Caraguataí, per tal de redactar el projecte definitiu amb el consens de les parts interessades, procedir a la signatura del conveni de col·laboració i establir les bases i la metodologia per a iniciar el procés de recuperació de fons orals.

Vocalia de Formació

L'activitat principal d'aquesta vocalia l'any 2003 ha estat la celebració de les II Jornades Internacionals d'Arxivers sense Fronteres. Amb el títol *Arxius i Drets Democràtics*, es van celebrar els dies 21 i 22 febrer a l'auditori del Museu d'Història de Catalunya de Barcelona.

El debat va girar entorn el paper i la importància dels arxius en la recuperació de drets individuals i col·lectius, d'unes arrels i de la memòria, com a testimoni de la història en la protecció i restitució dels drets democràtics.

Atesa la rellevància de la temàtica d'aquestes II Jornades Internacionals, vam comptar amb la presència de ponents d'alt nivell. El Sr. Joaquim Nadal, portaveu del Grup Socialistes – Ciutadans pel Canvi al Parlament de Catalunya i historiador, va considerar els arxius en tant que element indispensable per a l'exercici dels drets democràtics. Per la seva part el Sr. Ricard Vinyes, professor d'Història contemporània a la Universitat de Barcelona, ens va parlar de les situacions que van haver de patir els nens fills de republicans que van ser separats de les seves famílies durant el franquisme. Al seu torn el Sr. Esteban Beltrán, director de la Secció Espanyola d'Amnistia Internacional, va exposar les casuístiques en què es troben els seus investigadors en l'accés a la documentació que ha de servir per fonamentar les accions que duu a terme aquesta organització. El Sr. Josep M. Navarro, antropòleg i membre de l'ONG Sodepau, va reflexionar sobre el valor de la documentació en la història i el present del poble Palestí. L'accessibilitat dels arxius per a la defensa dels drets democràtics va ser tractada pel Sr. Josep Cruanyes, advocat i historiador destacat en la tasca de conscienciació per la recuperació dels arxius i la memòria. El Sr. Ramon Alberch, arxiver en cap de l'Ajuntament de Barcelona, ens va parlar dels arxius del terror a Sudamèrica tot enllaçant amb el tema dels drets humans. Finalment, la Sra. Laura Ureña, membre i cooperant de la nostra ONG, va exposar el projecte de microfilmació i digitalització dels fons documentals del bisbe Pere Casaldàliga a la Prelatura de São Felix do Araguaia, al Brasil, projecte que AsF està duent a terme en aquests moments. En la conferència de cloenda el Sr. Alfred Bosch, escriptor i professor d'Història d'Àfrica a la Universitat Pompeu Fabra, va evocar el que personalment li suggereixen els arxius.

Les Jornades Internacionals d'AsF, amb l'experiència que dóna la convocatòria de dues edicions, són una manifestació més de la consolidació de la nostra ONG en el món de la cooperació internacional, al temps que la seva celebració ve a omplir un espai del qual estàvem mancats els professionals del patrimoni documental i dels arxius. Prova d'això és l'assistència d'un centenar de persones, alguns d'ells provinents de fora de l'Estat Espanyol.

No cal dir que, donada la magnitud de l'esdeveniment, la seva preparació ha implicat a tots els membres de la Junta. Infraestructures necessàries, contactes

amb els ponents, traductors, materials, etc. han demanat la col·laboració de tot l'equip de treball.

També durant l'any 2003, i en col·laboració amb la Vocalia de Publicacions, s'ha participat en la VIII Mostra d'Associacions Mercè 2003 amb la presentació d'un plafó informatiu. Per segon cop AsF té presència en aquesta trobada anual del món associatiu, la qual ens plantejem ja com una cita ineludible. El plafó, a més d'una presentació de l'ong i de l'exposició dels objectius i les línies bàsiques d'actuació, va incloure una referència obligada a la figura del bisbe Pere Casaldàliga i al projecte de microfilmació i digitalització dels seus fons.

Junta Directiva Internacional, octubre 2004